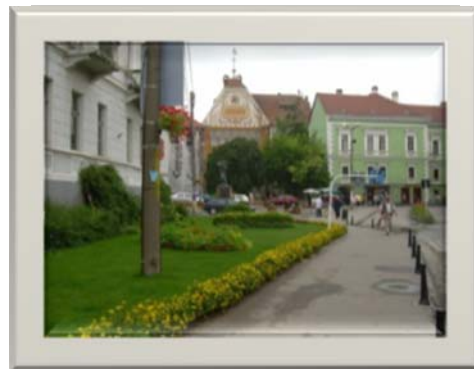

SZÉKELYUDVARHELY

IGYÁRTÓ (HORVÁTH) ZSUZSÁNNA írása

Székelyudvarhely, a 700 éves kisváros, az Erdélyi-medence keleti-délkeleti peremövében, a Küküllő-dombvidék keleti szegélyén, a Nagy-Küküllő folyó felső szakasza mentén fekszik, átlagos tengerszint feletti magassága 481 méter. Megyei jogú város Romániában, Erdélyben, Hargita megyében, az Udvarhelyi-medence gazdasági és művelődési központja. Csíkszeredától (Miercurea Ciuc) 52 (Csíksomlyói búcsú Pünkösdkor), Marosvásárhelytől (Târgu-Mureș) 100 (Árcsói fazekasvásár augusztus első szombatján), Kolozsvártól (Cluj Napoca) 200, Brassótól (Brașov) 100 km-re fekszik. Ma Hargita megye második legnépesebb városa, a megyeszékhely, Csíkszereda után. Fontos közúti csomópont, vasúti végállomás. Székelyudvarhely nem tervszerűen épített, fejlesztett város, hanem a Nagy-Küküllő mindkét partján elterülő 4 kisebb telep és 3 falu fokozatos egybeolvadásából nőtt várossá. A kezdeti városmaghoz csatlakozott Gyárosfalva (1571), Szent Imre falva (1577), Dancsfalva (1577), Ciberefalva (1620), Szombatfalva (1895), Bethlenfalva (1952) és Kadicsfalva (1952).

Az Udvarhelyi-medence egyik legkorábbi települése. Az ásatások során felszínre került régészeti leletek azt igazolják, hogy a város és környéke az őskor óta lakott volt. Római castrum és fürdő romjait tárták fel a Csonkavár alatt. A településen élők 1224-ben szerepelnek első ízben oklevélben telegdi székelyekként. Ekkor néhány egyházi épület jelentette a későbbi várost. 1333-ban keltezett pápai tizedjegyzék szerint az itt álló település neve Uduorhel. Ebből az időből maradt ránk a város végén lévő Jézus-szíve kápolna, amely karéjos-centralis templom. Egy évvel később (1334-ben) Uduorhel nevű település papja elnyeri városának az anyaegyházi státust a Szentszéktől. Első szabadalmait Zsigmond királytól nyerte el 1427-ben. 557 évvel ezelőtt keltezett, birtokperbeni intézkedéskor, szerepelt a település *Udvarhely* néven először. 1485. augusztus 12-én Báthory István mezővárosi rangra emeli a települést. Izabella királyné 1557-ben adományozta azt kiváltságlevelet, amely minden adótól és rovattól mentesítette a várost. Egy évre rá tőle kapta a város címeres pecsétjét. Ebben az ősi székely címert ismerhetjük fel: kék mezejű pajzsban tört tartó páncélos kéz, a törbe szív és medvefő van tűzve, a felső térben négy csillag között felirat látható. 1615-ben Bethlen Gábor fejedelem megerősíti a város kiváltságát. Tőle ered a *Székely* előtag a város nevében. Ebben az időben erősödött meg a székely nemesség,

amely az erdélyi fejedelemség tartóoszlopa lett. Bethlen Gábor Tündérbertje eltűnt. A pártoskodás megkeserítette az udvarhelyiek életét is. I. Rákóczi György 1635-ben az országgyűlés elé vitte az udvarhelyiek kérését, ezáltal kiváltságaik helyben maradtak. A felekezeti villongásokat a kuruc - labanc háború követte. A kuruc világ megszűnésével büntetésként a város 10 évig beszállásolt katonákat kellett eltartson. Mária Terézia uralkodása alatt átszervezték a határőrséget, a városban nem történt nagyobb ellenállás, de a madéfalvi veszedelem (székely határőrség vérkeresztelője) rányomta bélyegét a hadügyi reformra. 1710-11-ben a pestist behurcolták Moldvából. Az óvintézkedések ellenére tovább terjed a kór, ez akadályozta meg a katonaság további betelepítését. A fennmaradt írásos emlékek szerint ebben az időben annyira megromlott a közbiztonság, hogy a lakosság vagyona és élete állandó veszélyben forgott. Ekkor épült a város első kórháza, a Botos-utcai (ma Kossuth Lajos utca) ispotály.

Az 1848. április 4-én tartott közgyűlésen megszületett az a határozat, mely szerint 30 tagú küldöttség megy Kolozsvárra az országgyűlés összehívását megsürgetni. Az unió kimondása után Erdélyből négy honvéd zászlóaljat állítottak ki, az egyik toborzási helye Udvarhely volt. Egy évre rá Bem tábornok, a piski ütközet után, a Küküllő völgye felé vonul, hogy egyesítse seregét a székely csapatokkal; a csíki és háromszéki csapatok Udvarhely fele kanyarodtak (Brassóban már ott voltak az oroszok). 1849. február 15-én bevonultak a városba, majd Segesváron egyesültek a lengyel tábornok seregeivel. Az év augusztusában láttak utoljára honvéd hadakat a városban, Heydte őrnagy vette át a hatalmat ezután a szék fölött. 1851-ben kétségbeesett kísérletet tett több udvarhelyi értelmiségi. Összeesküvésüket elárulták és 1854. március 10-én Marosvásárhelyen kivégezték őket. 1861-ben, a bach korszak után, normalizálódott az élet, gyors ütemben fejlődött ezután a város. 1876-ban a város az újonnan alakított Udvarhely megye székhelye lett. A 20. század első éveiben Barabás Endre, Udvarhely vármegye közigazgatási leírásában megemlíti, hogy a rendezett tanácsú város a megye szellemi és közigazgatási életének központja. Közel száz évig volt a térség adminisztrációs központja. Ettől a rangjától a megyesítést követően fosztották meg 1968-ban. Majd harminc éven keresztül Székelyudvarhely arculata átalakult. Ekkor volt a nagy iparosítási hullám, több nagy gyár, vállalat épült. A lakosság száma közel kétszeresére nőtt, új városrészek jelentek meg. Az emberarcú szocializmusnak álcázott diktatúra szorításából az 1990-es évek elején szabadult fel a város. Azóta új életre kelt, folyamatosan változó, dinamikusan fejlődő, lüktető város lett Erdély szívében.

Talán a múltja, talán a jelene miatt, vagy a város mindenkit megfogó hangulata miatt, sokan sokféleképpen hívják, becézik szülővárosomat. Hivatalos helyeken, azaz románul *Odorheiul Secuiesc* a neve, míg a német turistáknak *Odorhellen*. A tanügyben jártasak szerint iskolaváros, hiszen minden negyedik lakója diák; 15 óvodája, 7 elemi-, 10 középfokú- és 4 szakiskolája, 3 felsőfokú- és 4 távoktatási tagozata van. Ismeretes a fürdőváros, a nyitott kapuk városa vagy a „Székely Athén” elnevezés is. Kedvencem a „*Székelyföld fővárosa*” megnevezés, de én mégsem ezeket a megnevezéseket használom, ha néhány szóban kell beszélnem Udvarhelyről. Csak annyit mondok, hogy Székelyudvarhely a „*Legmagyarabb erdélyi város*”. Ezt nem csak elfogultságból mondom, írom, demográfiai-, hivatalos statisztikai adatokkal is alá tudom

támasztani. Udvarhely lakosságának csupán 3 százaléka román, míg 95 százaléka magyar (1% roma, 1% német és más nemzetiség). Itt még a rendőröknek is kötelező magyarul tudniuk!

Mióta az eszemet tudom, a város folyamatosan változik, fejlődik. Ritkán járok haza, és mindig ledöbbenek, hogy mennyit változott mióta nem jártam erre. Szokásommá vált körbejárni a várost, valahányszor hazamegyek. Szüleim a város felső részében laknak, körülbelül egyórányi sétára a központtól. Kisváros, alig 40 ezren lakják, mégis minden megtalálható itt, amire szükség van, és ezt nem csak a megvehető, beszerezhető, gyűjthető dolgokra értem. Jobban belegondolva, szinte bármilyen igényt ki lehet elégíteni. Talán egyet nem, egyetlenegyet nem, ami nem csak az én városom problémája: nincs elegendő munkahely a friss diplomások számára...

No de lássuk csak, mivel is szolgálhatunk! Járjuk be együtt a várost. Szüleim lakásától indulva először a város egyik unitárius templomát pillantjuk meg, majd az InterSpar előtt haladunk el. Néhány lépés, és a nem olyan régen épített kis katolikus templom mellett visz el az utunk. Az út túloldalán már látni a Kaufland hatalmas épületét, parkolóját. Folytatjuk képzeletbeli sétánk végig a Bethlen utcán, ami egyben e kisváros fő utcája is. (1) Bal kéz felől van egy kedves kis kastélyszerű épület, melyhez életem 2 legfontosabb eseménye is fűződik. A '80-as évek elején mint szülészeti működtött, én is itt születtem, hogy rá 6 évvel ugyanabban a szobában legyen első osztályos kisiskolás, amelyben megláttam a napvilágot. Miután megépült a városi kórház, a régi szülészeti iskolából lett, csupán nevében őrizve meg egykori szerepét. Most, ha jól tudom, üresen, kihasználatlanul áll. De haladjunk...

A Bethlen utca két oldalán, végig a központig kis üzletek vannak egymás után: virágbolt, cipő- és ruhaüzlet, mindenféle csecsebecsék boltja, állatpatika, majd olasz fagyizó (ritka krémes fagyaltokkal, feltétlenül kipróbálandó!), élelmiszerüzlet, menyasszonyi ruha bolt, ékszerészet, túrkáló...már meg is tettünk jónéhány métert. Jobb felől látni a (2) **Rendőrség** kék épületét. Mindig így nézett ki, mióta a 'világ világ'. Ilyen volt a formája, stílusa, kinézete, színe...nem is, ez utóbbi '89 telén egy kicsit feketébe váltott, miután felgyújtották...

Vele átellenben van a most (3) **Municípiumi Kórházként** ismert épületegyüttes, melyet a '70-es évek közepén kezdtek építeni és 1982. július 1-jén avattak fel. Egy helyre vonták össze a kórházi és ambuláns kezelést (Poliklinika rész).

Elhagyva a kórházat máris a (4) **Belvárosi unitárius templom** előtt találjuk magunkat. Vettem részt gyász-szertartáson ebben a templomban, de itt mondta ki a boldogító igent két egyetemi barátom is. Elmélázva az élet boldog és szomorú pillanatain haladunk tovább lefelé a Bethlen utcán. Utunk üzletek, vendéglők és kávézók végtelen sora között vezet el. Ma már nem annyira kellemes itt végigsétálni a nagy forgalom miatt. Autó autót ér, de aki kedveli a zajt, a mozgalmat, az állandó változást, annak ez a szakasz éppen megfelelő. Kiülhet az Elekes Kávézó teraszára és miközben jeges kávéját iszogatja nézheti a (5) **Törvényszék** cseppet sem izgalmas, de frissen mázolt homlokzatát.

Nos, megérkeztünk a városközpontba. Itt már az egyik látnivaló követi a másikat. A kávézóból kilépve, ha felnézünk már látjuk is a belvárosi katolikus templomot, szorosán mellette pedig a Tamási Áron Líceum impozáns épületét. Hm, ha megláttuk, hát másszunk fel a dombra. Oda jártam középiskolába 4 évet, és biztos vagyok benne, hogy megszámláltam, hány lépcső is visz fel a tetejére...sajnos elfelejtettem, régen volt az már!

Mielőtt nekiindulnánk a Szent-Miklós hegynek, vessünk egy pillantást **(6) Márton Áron** (1896-1980) **mellszobrára** (a bronzszobrot 1995-ben állították, készítője Hunyadi László szobrászművész), akinek alakja az erdélyiek tudatában a sziklába kapaszkodó, minden vihart kiálló, hajlíthatatlan fenyőfa képével társul. A kisebbségi sorsba kényszerített erdélyi magyarság egyik legnagyobb egyházi és közéleti személyisége volt. A kommunista rezsim idején többször letartóztatják, 9 évet különböző börtönökben sínylődik és hosszú ideig nem hagyhatja el gyulafehérvári kényszerlakhelyét. Egyike volt azoknak az egyházfőknek, akik bátran és nyilvánosan felemelték szavukat a zsidók deportálása ellen. Életével és munkásságával példát állított a kisebbségi sorsban élőknek.

Ezzel felvértezve mehetünk is felfelé a templomhoz, illetve a mellette fekvő temetőhöz. A **(7) Római-katolikus templom** a 13. századi plébániatemplom helyén áll és 1787-1793 között épült. A templom 38 m hosszú, 18 m széles. 40 m magas tornyával Székelyudvarhely egyik legimpozánsabb tömegű, a városképben és tájban szervesen illeszkedő műemléke. A templomkülsőn, a toronysisak kivételével, alig található barokk vonás. A templom homlokzata öttengelyes és már klasszicizáló jellegű. A templombelső térképzése a három hajóban már klasszicista nyugalom. Belső építészeti stílusában a reneszánsz, helyenként rokokó és a korai-klasszicista elemek ötvöződnek. A háromhajós templomban a főhajót négy testes pillér választja el a mellékhajóktól. Felettük karzat húzódik. A mellékhajók a tőlük fallal elválasztott két sekrestyében folytatódnak. A szentély végén áll a főoltár. Az oldalhajók felett négy pilléren nyugvó, kosárirves nyílású oldalkarzat húzódik, amely a hajónak elegáns térhatást biztosít. A templom boltozatának közepét nagyobb méretű, medálokba zárt, rokokó utóérzésű stukkódíszítmények festik. A hosszú szentély a sokszög három oldalával zárul.

Azt hiszem, ebből elég is ennyi, menjünk, nézzük meg inkább a **(8) Tamási Áron Líceumot**, amelyet 1593-ban Vásárhelyi Gergely jezsuita alapított a reformáció ellensúlyozására. Mai épülete 1910-ben épült, eklektikus-szecessziós stílusban. Az 1918. évi román megszállás után, amelyet a trianoni békeszerződés szentesített, a kisebbségi sorba jutott erdélyi magyarság és az anyagi tulajdonaitól megfosztott egyház csak nagy anyagi áldozatok árán tudták fenntartani az iskolát. A tanárok, diákok és

szülők nagy felháborodással fogadták az 1948-as államosítást. Ezután az oktatás a kommunista állam által megszabott tantervek alapján történt, az iskola elszakadt az egyháztól. Ebben az időszakban többször változott az iskola jellege, többnyire vegyes tannyelvű (román, magyar) elméleti középiskolaként (liceum) működött, 1984-től pedig szakliceum lett. Ezekben az évtizedekben a kommunista rendszer valóságos hadjáratot folytatott a magyar nemzeti kisebbség erőszakos beolvasztásáért, de szerencsére nem járt sikerrel. Az 1989 decemberében bekövetkező változások után az iskola a szülők, tanárok és diákok határozata értelmében magyar tannyelvű elméleti középiskola lett. 1990 tavaszán iskolai népszavazás döntött arról, hogy az iskola egyik jeles vendiákjának, Tamási Áronnak a nevét vegye fel. Zászlót és jelvényt terveztek ebből az

alkalomból, az iskolazászlón pedig Tamási Áronnak a mindenkori diákokhoz szóló üzenete olvasható: „*Rátok bízom az ittmaradó kincsekkel.*”

Ebben az épületben tanult még többek között Tomcsa Sándor (az ő nevét viseli a helyi színház), Baróti Szabó Dávid, Orbán Balázs, Nyíró József, Szemplér Ferenc.

Az iskola főbejárata előtti lépcsőről lenézve a városra, illetve egy kicsit közelebbre, láthatóvá válik a **(9) Főtér** patkó alakja, amiről a „nevét” is kapta. Az udvarhelyiek minden fontosabb ünnepségre a Patkóba mennek. Itt éneklük március 15-én előbb a székely-, majd a magyar himnuszt, itt hallgatják karácsony estéjén, illetve az év utolsó napjának éjjelén az istentiszteletet, itt van búcsúkor a felvonulás.

A Patkó közepén áll a **(10) Vasszékely**, amely a 20. század két világháborújában elhunytaknak állít emléket. „*Gyopárt a Hargitáról hozzatok, a székely hősök halhatatlanok*” – hirdeti a felirat. Az eredeti alkotást 1917-ben állították. A vaslemezekkel borított, fából faragott egész alakos szobrot 1919-ben ledöntötték. A ma látható bronzból készült emlékművet 2000. március 15-én avatták fel. Alkotója Szabó János szobrászművész. Felszenteléskor jelenlétével megtisztelte városunkat Magyarország akkori ifjúsági és sportminisztere, Deutsch Tamás.

A Vasszékelytől balra található a **(11) Benedek Elek Tanítóképző**, mely Hargita megye műemlékeinek hivatalos jegyzékében (1992) műemléképületként szerepel. 1910-12 között épült, építészte Magyar Vilmos volt. 1913. szeptember 10-én avatták föl. A Benedek Elek Tanítóképző épületében a Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára működik. Udvarán **(12) Benedek Elek (1859-1929) szobra** áll. Újságíró, író, irodalomszervező, a gyermekirodalom kimagasló egyénisége itt végezte középiskolai tanulmányait. Az ő nevét viseli ma egykori iskolája. Szobrát Szabó János készítette bronzból 1990-ben.

Vele átellenben, az út másik oldalán áll a **(13) Belvárosi református templom**. 1780-81 között épült klasszicizáló barokk stílusban. Építtetője Baczkamadarasi Kis Gergely (1737-1787), a református kollégium neves rektor-professzora, akinek KG monogramja a templom nyugatra néző cserépfedélén olvasható az 1781-es évszám kíséretében.

A templom mögött egy kis park található. Itt áll **(14) Orbán Balásnak (1829-1890)** a világhírű földrajzi és néprajzi írónak, fotográfusnak a **szobra**. A szomszédos Lengyelfalván született 1829. február 3-án. Középiskolai tanulmányait a mai Tamási Áron Gimnáziumban végezte. Bejárta Kis-Ázsiát, Palesztinát, Szíriát, Egyiptomot és Görögországot. Résztvett a szabadságharcban, majd emigrált. Élt Londonban is. 1859-ben hazatért, 1861-ben Udvarhelyszék főjegyzője, 1870-től országgyűlési képviselő. Legfontosabb műve a Székelyföld leírása (Bp. 1868-73). A szobrot 1990-ben állították bronzból, készítője Szabó János.

Szintén ebben a kis parkban található az egykori Gál-óra helyett, a visszahelyezett **(15) Milleniumi Székely emlékmű**. A 8,4 méter magas emlékoszlopot 1897. július 26-án avatták fel, az akkori új megyeházzal egy napon, a Millenium alkalmából. 1919-ben az akkori román hatóságok

lebontották, de az idén újra felállították. A kompozíció egy oszlopból, két oroszlánból, valamint szintén kőből faragott címerből áll, akárcsak az eredeti, az I. világháborút követő hatalomváltáskor eltávolított emlékmű. Az egyenként több mint három tonnát nyomó oroszlánokat Kézdiszentléleken bányászott kvarcit tömbökből faragták, az oszlop márványszerű mészkő.

A kettő között van a **(16) Központi szökőkút**. Az „új idők szellemében” 1956-ban az akkori városvezetés pályázatot hirdetett köztéri szobor felállítására. Orbán Áron szökőkút terve nyerte el a kiírást. A négy szimbolikus emberalak a környékre jellemző tradicionális gazdasági tevékenységet mutat be: erdőkitermelő munkás (fejszefenő, Orbán Áron alkotása), szentkeresztbányai kohász (vasöntő, Verestóy Árpád alkotása), korondi fazekas (bokályfestő, Székely József alkotása), mezőgazdasági munkás (búzakévés asszony, Nagy György alkotása).

Azt hiszem, megérdemlünk egy kis pihenést a fák árnyékában a szökőkút üdítő csobogása mellett. Itt van a város szíve. Ez a központja. Nem tudom, hogy amiatt áll-e a **(17) Városháza** épülete itt, a park mellett, mert ez a központ, vagy azért van itt a központ, mert itt áll a Városháza. Talán ki lehet deríteni, mi volt előbb, de minek? A városháza 1896-ban épült eklektikus stílusban megyeházának, a Millenium ezeréves emlékére. Az egykori Alsó-Piactér legfigyelemreméltóbb épülete.

A park mellett van az Alexandra Cukrászda, mely kellemes és otthonos hangulatú, kiváló minőségű süteményekkel, nem csak kinézetre, de ízre is. A park másik oldalán, a Városháza mellett többek között, ajándékbolt (Kristály) is van, ahol vásárolni lehet Udvarhely-feliratú bögrét vagy mágnest. Aki viszont komolyabb dolgot szeretne emlékül hazavinni, annak tovább kell sétálnia néhány métert a Kézműves Boltba, ahol vehet székely-inget, vágódeszkát (lapítót, ahogy nálunk mondják), titok-dobozt...szinte bármit,

és közben megtekintheti a **(18) Ferences templomot**. A templom és kolostor egy korábbi kápolna helyén 1730 és 1752 között épült, tornya 1764-ben készült el. Népiesen Barátok templomának és zárdájának nevezik. A kéttornyú templom és a kolostor a barokk és a klasszicizmus közötti átmeneti korszak stílusjegyeit ötvözi. A két torony közötti kapubejárat reneszánsz ihletésű. A templom 36 m hosszú, 17 m széles, belső magassága 14 m. Keleti tornyában két harang van.

A Barátok templomától nem messze van Udvarhely egyetlen szállodája, a Küküllő szálloda***. Nem kell megijedni, hogy csak egyetlen szálloda van, ugyanis megszámlálhatatlan a vendégházak, panziók száma. Elég csak beütni a Google-ba, hogy 'Udvarhely, szállás' és máris több tíz ajánlat közül válogathatunk.

A szálloda előtt van az **(19) Emlékezés parkja**, melyet 2004-ben avattak fel. Köralakban 13 mellszobor található itt fából

készült tető alatt. Szobra van itt Kós Károlynak (1883-1977), Gróf Bethlen Istvánnak (1874-1946), Wesselényi Miklósnak (1796-1850), Bethlen Gábornak (1580-1629), Fráter Györgynek (1482-1551), Szent Lászlónak (1040-1095), Csaba királyfinak, Hunyadi Jánosnak (1407-1456), Báthori Istvánnak (1533-1586), II. Rákóczi Ferencnek (1676-1735), Bem Józsefnek (1794-1850), Nyirő Józsefnek (1889-1953) és A Vándor székelynek.

Oh, majdnem elmentünk a **(20) Csonkavár** mellett, anélkül, hogy megnéztük volna!, pedig ez városunk egyik jelentős építészeti emléke. Ha szemben állunk a vár bejáratával, attól jobbra a Fóris-bástya (nyolc szögű) mögötte, hátul a nyolc szögű Hajdú bástya, míg bal kéz felől, elől a Bánffy-bástya, mögötte, az udvar északi végében pedig a Telegdy-bástya helyreállított maradványai láthatók.

A vár egy korábbi kolostor felhasználásával 1492-ben épült fel, majd ennek felhasználásával építette János Zsigmond a legyőzött székelyek megalázására Székelytámadt várát 1562 és 1565 között. 1599-ben a Mihály vajda oldalára állt székelyek lerombolták. 1616-ban Ali basa felégette. 1621

után Bethlen Gábor újjáépítését rendelte el. 1704-ben Tiege generális fosztotta ki, majd a várat visszafoglaló Pekry Lőrinc a székelyekkel leromboltatta, azóta nevezik Csonkavárnak. A Csonkavár romjai között épült fel 1891-ben az Állami Főreáliskola. Ma itt az **(21) Eötvös József Mezőgazdasági Szakközépiskola** működik. Minden évben, július harmadik hétvégéjén itt szervezik meg a Míves emberek sokadalmát.

A vár tözsomszedságában a **(22) Tompa László** (1883-1964) költő életét és munkásságát bemutató **emlékkiállítás** tekinthetjük meg. E díszes homlokzatú földszintes házban lakott 1920-tól haláláig a székelység nagy költője, műfordítója és lapszerkesztője.

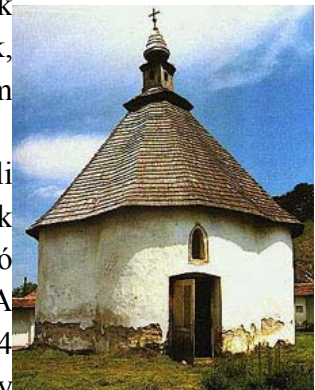
Egy kissé lenyugodva, most már végigvonulhatunk a Kossuth utcán. Akár az udvarhelyi 'Váci utca'-nak is nevezhetnénk. Ha a Bethlen utca egy rövid szakaszát zajosnak neveztem, akkor ez az utca zsibongó. Itt zajlik az élet. Üzlet üzlet hátán, bankok egymás mellett (OTP, BRD), gyógyszerészet, kávézók. Itt muszáj leülni és csak figyelni, élvezni. Én az Ópium nevű helyet ajánlom, ugyanis kiváló a konyhájuk, jó a kiszolgálás. Ki lehet ülni, az ember úgy érzi, hogy egyike a járóelőknek, ugyanis azok a terasza előtt haladnak el. Mindezt persze meg kell fizetni, de voltam már kevésbé szép városban drágább helyen. Azt mondom, itt ebédeljünk, mert még hosszú út áll előttünk.

Évés után átsétálva a Küküllőn, természetesen a felette húzódó hídon, előbb a **(23) Tomcsa Sándor Művelődési Házat** nézzük meg, utána pedig bebarangoljuk a városi parkot (Sétatér). A parkon belül található a város egyik leghíresebb és legrégebbi diszkója, a Dzsungel. Megboldogult lánykoromban én is buliztam ott párszor. A park relatíve nagy területen fekszik a Küküllő folyó mellett, tele nagy fákkal, padokkal. 1-2 órát simán el lehet tölteni benne. A park végén van a városi strand, ami sajnos csak nyáron

üzemel. A strand mellett szokták megszervezni a Sörfesztivált. Sör, pattogatott kukorica, miccs (csevapcsicsa), kolbász, zene, tömeg és sör ismét. Ajánlom mindenkinek a szőke Ciuc (Csíki) sört (nem messze Udvarhelytől, Csíkszeredában gyártják), de ki kell próbálni a barna Silva sört, ami az én kedvencem, és az Ursus (Medve) sört is. Ugyan sétánk ideje alatt nincs itt semmiféle fesztivál, azért ihatunk egy sört a Dzsungel Vendéglőben az árnyas fák alatt. Mivel minden jóban van valami rossz, ezek után taxit kell fognunk, hogy eljussunk a következő látnivalóhoz, ugyanis Romániában nem megengedett az ittas vezetés.

A **(24) Jézus Szíve-kápolnához** megyünk, ami a város déli bejáratánál, a Szálvator-hegy (Köszörűkő) végződésében, a Nagy-patak völgye alsó szakaszán, az egykori Gyárosfalva területén, a gyógyító források közelében található védőfállal körülvett templomocska. A kápolna a 13. század második felében épült. A téglapadlós belső teret 4 méter magasságban elhelyezett festett kazettás mennyezet fedi, amely 1677-es évszámú eredeti mennyezet e századi, kevésbé sikerült másolata. Az eredeti kazettás

mennyezetet 1903-ban távolították el. A Jézus-kápolnát szép vonalú zsindeletető fedi, melyen a magasított toronysisak is jól érvényesül. A kápolnát kökerítés övezi, melynek déli oldalán levő díszesebb és nagyobb bejárata feletti háromszögű oromzatát három egyenes záródású vakfülke díszíti, az oromzat búbját pedig homokkő-bubából (konkrécióból) kialakított kereszt koronázza. A körfal mai bejárata fölött az 1771-es évszám látható.

Ha már amúgy is vár ránk a taxi, hát látogassunk el a város másik végén található nevezetességhez, **(25) Orbán Balázs sírjához**, Orbán Balázs **kapuihoz** Szejkefürdőn. Sütő András idézem, ugyanis ő képes volt olyan szavakkal írni e helyről, amelyeket Orbán Balázs megérdemel. Hol vagyok én hozzuk képezt?! „Székelyudvarhely Szejke nevezetű hegyoldalán található Orbán Balázs sírja. A vigalmi helynek kiszemelt völgyből - ahol mindenkor vásári a

sokadalom s az énekes hangulat - külön út vezet föl hozzá. A síremlékhez közeledve, midőn az embert a kegyelet érzése kezdi szótalanná tenni, kapuk szólalnak meg ősi felirataikkal. Öt kapu alatt kell elvonulni, hogy Orbán Balázs nyugvóhelyéhez jussunk. Az utolsót - halála előtt két esztendővel - ő csináltatta. Az életnek nyilván, galambdúccal a homlokzatán. Galambok persze nem tanyáznak benne. A kapu gazdája nem gondolhatta, hogy valójában gyászkaput faragtat magának. Nap, hold és csillag jelzi rajta: mire esküdtek föl a székelyek még 1707-ben is Pekry Lőrinc vezérüknek egyebek között. Napimádók lettek volna? Én úgy gondolom, másfajta alázat és reménység diktálta szavaikat: az örökkévalóságé. Maradnánk meg, miként a csillagok. Mert nem volt könnyű megmaradni ezen a tájon. Diadalkapu állítására sosem nyílt alkalom. Ezt a fogalmat Mohács óta mellőzni lehet a szótárban. A legnagyobbnak nevezett székely: Orbán Balázs sorsa is gyászkapuk alatt alakult példájává a kényszerűségeknek. De mi légyen az, hogy: legnagyobb székely?”

Bulizni vágyóknak említem, hogy minden év június utolsó vasárnapján itt rendezik meg immár két és fél évtizede a Szejke folklórfesztivált, Románia élő hagyományainak bemutatóját (Szejke Nap). Továbbá minden évben itt kerül megrendezésre az unitárius világtalálkozó és a székelyföldi rockmaraton.

Nos, azt hiszem a legfontosabb dolgokat megtekintettük. Amit nem láttunk, de érdemes tudni Székelyudvarhelyről, hogy van még egy várrom a város közelében. A várostól alig negyedóra járásra a Küküllő jobbpartján a Budhegy tetején állnak **(26) Budvár** romjai. A legenda szerint Buda vezér építtette és itt volt a hunoktól elszakadt székelyek vezérének székhelye. A székelyek itt kötöttek szövetséget Árpáddal, aki törvényt adott nekik. Valójában a 11–12. században épülhetett egy korábbi római erődítmény maradványainak felhasználásával. 1241-ben a tatárok rombolták le. A Budváron (635 m konglomerát sziklaoromzat): a csiszolt kőkorszak (neolitikum) embere már megtelepedett, majd a korai, a késő vaskorban is itt lakott, az Árpád-korból földkunyhók és egy erődítmény falmaradványai kerültek elő.

Végül, csak felsorolásszerűen, megemlítenék néhány nevet, városom híres szülötteit:

Lakatos István pap, történetíró (született 1620 körül), Udvarhelyi Tölcséres Mihály egyházi író (született 1737 körül), Szemlér Ferenc költő (1871), Tomcsa Sándor költő (1897), és végül, szándékosan hagyva utolsóként, **Csanády György**, a *Székely Himnusz* szerzője (1895). Ez a himnusz sokszor segítségére volt az itt élőknek, ezt dúdolva gyűjtöttek erőt a holnaphoz. Ez a pár strófa jelentette a néma ellenállást és a székely virtust. Ezekkel zárom soraim, városom ismertetését.

*Ki tudja merre, merre visz a végzet,
Göröngyös úton, sötét éjjelen...
Vezesd még egyszer győzelemre néped,
Csaba királyfi, csillagösvényen!*

*Maroknyi székely porlik, mint a szikla,
Népek harcának zajló tengerén...
Fejünk az ár, jaj, százszor elborítja,
Ne hagyd elveszni Erdélyt, Istenünk!*